

нами учебного курса подготовки по художественной гимнастике. Влияние ее на эмоциональные переживания занимающихся значительно усиливается при целенаправленном воздействии эффективных методов и приемов воспитания эстетических чувств. В результате собственных гимнастических выступлений и выступлений своих товарищей по группе у студентов возникает чувство удивления, восхищения, восторга, радости и наслаждения, сопровождающиеся глубоким эстетическим переживанием, которое стимулирует активность к восприятию прекрасного в окружающем нас мире, побуждает на эстетически ценные поступки. Влияние АПГ на эстетическое воспитание студентов станет более продуктивным при использовании педагогами двух путей педагогического воздействия: прямого (предъявление непосредственных требований к исполнительскому мастерству) и опосредованного (через эстетические нормы, правила, закономерности, отражающиеся в сознании студентов).

Развитие творческого потенциала на основе АПГ и формирование эстетических вкусов – процессы взаимосвязанные, но не равнозначные. Каждому из них присущи своя логика и структура. По некоторым вопросам творчества в АПГ на ранних стадиях его развития эстетическое воспитание выражается с помощью средств музыкальной выразительности и носит устойчивый характер. И этот факт необходимо оптимально использовать для дальнейшего развития эстетического воспитания с помощью других средств АПГ.

ВЫВОДЫ. Таким образом, эстетическое воспитание студентов становится возможным в том случае, если педагог будет вести постоянную и систематическую работу по развитию эстетических чувств, восприятию прекрасного на занятиях художественной гимнастикой, воспитанию стремления к духовному и физическому совершенству с помощью целесообразно подобранных методов и приемов обучения.

Проведенное нами исследование не исчерпывает всех вопросов по данной проблеме. Так, требует дальнейшей разработки проблема управления данным процессом на кафедрах физического воспитания высших учебных заведений Украины.

ЛИТЕРАТУРА

1. Варшавская Р.А. Художественные движения как часть эстетического и физического воспитания. Автореф Дис. ... к.п.н. 13.00.04. М ГЦОЛИФК, 1946. -12с.
2. Вища освіта України і Болонської процес: Навч. посібник / За ред.. В.Г. Кременя. –К.: Освіта, 2004 – 384с.
3. Вольфовська Т. Комунікативна компетентність молоді як одна з передумов досягнення життєвої мети / Т. Вольфовська // Шлях освіти. -№7, 2001.- с.13-16
4. Кремень В.Г. Людина і освіта в вимірах економічної цивілізації / В.Г. Кремень // Дзеркало тижня, - К., 2007. – с.11-12
5. Леонова В.А., Андреева Р.И. Педагогические пути эстетического воспитания студентов по средствам занятий художественной гимнастики // Теорія і практика фізичного виховання. Науково – методичний журнал. Донецьк. ДонНУ-2008. с.453-458
6. Попов А.В. Антистрессовая пластическая гимнастика. –М.: Советский спорт, 2005. – 164с.
7. Aerobic Dance – Exercise Instructor Manual. Editor Naneene Van Gelder. ACE. San Diego, California. 1991. – 389 p.
8. Champion N., Hurst G. Aerobics instructors. Handbook. FISAF. Kandaroo Press. 1999. – 133 p.
9. Masurier G. Top 10 reasons for quality physical education / Guy le Masurier, Charles B. Corbin // JOPERD – 2006 – V. 77, № 6 – P. 44 – 53.
10. Perrin DH Isokinetic exercise and assessment. – Virginia: Human Kinetics, 1993. – 224 p

Кириленко Л.Г., Остапова О.О., Остапов А.В.
Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г.Короленка
Полтавський національний технічний університет імені Ю.Кондратюка

ВПЛИВ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ФАХІВЦЯ НА ФОРМУВАННЯ ПІЗНАВАЛЬНОГО ІНТЕРЕСУ ДО ЗАНЯТЬ ФІЗИЧНОЮ КУЛЬТУРОЮ У КОНТЕКСТІ ІНВОЛЮЦІЙНОГО РОЗВИТКУ МЕТОДОЛОГІЇ НАВЧАННЯ

У статті «Вплив професійної компетентності фахівця на формування пізнавального інтересу до занять фізичною культурою у контексті інволюційного розвитку методології навчання» автори Кириленко Л.Г., Остапова О.О., Остапов А.В. аналізують стан фізичного виховання у загальноосвітніх школах України, який свідчить про серйозні недоліки у роботі по формуванню пізнавальних інтересів школярів до знань на уроках фізичної культури, які у значній частині з них дуже низькі. Зокрема вони наголошують, що на уроках фізичної культури в основному розв'язуються навчально-тренувальні завдання, спрямовані на формування рухових умінь та навичок, розвиток основних рухових здібностей. Педагоги роблять спроби формування в учнів пізнавальних інтересів до знань у галузі фізичної культури і спорту. Однак, у контексті розробки означеної проблеми результати цієї роботи, як правило, незначні. Мета дослідження – визначити ознаки професійної компетентності фахівців, які матимуть позитивний вплив на формування інтересу до занять

фізичними вправами школярів у контексті інволюційного розвитку методології навчання.

Ключові слова: професійна компетентність, пізнавальний інтерес, заняття фізичною культурою, інволюційний розвиток, методологія навчання, школярі.

Кириленко Л.Г., Остапова Е.А., Остапов А.В. Влияние профессиональной компетентности специалиста на формирование познавательного интереса к занятиям физической культурой в контексте инволюционного развития методологии учебы. Авторы анализируют состояние физического воспитания в общеобразовательных школах Украины, который свидетельствует о серьезных недостатках в работе по формированию познавательных интересов школьников к знаниям на уроках физической культуры, которые у значительной части из них очень низкие.

Ключевые слова: профессиональная компетентность, познавательный интерес, занятие физической культурой, инволюционное развитие, методология учебы, школьники.

Kirilenko L., Ostapova E., Ostapov A. Influence of professional competence of specialist is on forming of cognitive interest in engaging in a physical culture in the context of involution development of methodology of studies. Authors . analyse the state of P.E in general schools of Ukraine, that testifies to the serious defects in-process on forming of cognitive interests of schoolchildren to knowledge on the lessons of physical culture, that at considerable part from them very subzero. They mark in particular, that on the lessons of physical culture mainly the educational-training tasks, sent to forming of motive abilities and skills, developing basic motive flairs, get untied. Teachers do forming attempts for the students of cognitive interests in knowledge in industry of physical culture and sport. However, there are this job performances in the context of development of the marked problem, as a rule, insignificant. Research aim - to define the signs of professional competence of specialists that will have positive influence on forming of interest in engaging in physical exercises of schoolchildren in the context of involution development of methodology of studies.

Key words: professional competence, cognitive interest, engaging in a physical culture, involution development, methodology of studies, schoolchildren.

Актуальність. Сучасна ситуація у розвитку школи висуває на перше місце піклування про розвиток учня, виходячи з його особливостей, нахилів, інтересів. Але на жаль, на фоні загального падіння престижу освіти знижується й інтерес учнів до знань.

Аналіз стану фізичного виховання у загальноосвітніх школах України свідчить про серйозні недоліки у роботі по формуванню пізнавальних інтересів школярів до знань на уроках фізичної культури, які у значній частині з них дуже низькі. На уроках фізичної культури в основному розв'язують навчально-тренувальні завдання, спрямовані на формування рухових вмінь та навичок, розвиток основних рухових здібностей. Вчителі роблять спроби формування в учнів пізнавальних інтересів до знань у галузі фізичної культури і спорту. Однак, у контексті розробки означеної проблеми результати цієї роботи, як правило, незначні [1].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У педагогіці розрізняють чотири етапи розвитку інтересу: зацікавленість, допитливість, пізнавальний інтерес, теоретичний інтерес.

Зацікавленість вважається найелементарним інтересом, що за певних ситуацій оволодіває учнями, але при зміні ситуації швидко зникає. Цей етап розвитку інтересу пов'язаний з новизною предмету, яка може і не мати особливого значення для людини. В учнів ще не помічається прагнення до пізнання суті предметів, явищ, процесів. Допитливість характеризується прагненням проникнути за межі побаченого, розширити свої знання, отримати відповідь на запитання, що виникають під час навчання. І на цьому етапі для учнів характерні емоції здивування, почуття радості відкриття. Вони самі прагнуть відповісти на запитання: чому?, прагнуть розширити свої знання. Пізнавальний інтерес – це вищий етап розвитку учнів. Такий інтерес пов'язаний з намаганням учня самостійно розв'язати проблемне питання. У центрі уваги – проблема, а не готові знання. При цьому учні шукають причину, намагаються проникнути у сутність предмету, самостійно встановити закономірність, розкрити причинно-наслідкові зв'язки. Учень напружує думку, вольові зусилля, виявляє емоції [2].

Теоретичний інтерес характеризується спрямованістю учнів не лише на глибоке і міцне засвоєння знань, пізнання закономірностей і опанування теоретичних основ, а й застосування їх на практиці. Теоретичний інтерес виникає у школяра тоді, коли у них формуються наукові погляди, переконання, стійкий світогляд.

Усі ці етапи розвитку інтересу змінюють, взаємопроникають, пов'язуються між собою, часом співіснують в єдиному акті засвоєння знань, пізнань нового. У плані дослідження найбільшу цінність для нас являє концепція Г.І.Щукіної, яка вважає, що інтерес в дійсності виступає перед нами:

- і як вибірну спрямованість психічних процесів людини на об'єкти і явища навколишнього світу;
- і як тенденція, потяг, потреба особистості займатись саме даною галуззю явищ, даною діяльністю, яка приносить задоволення;
- і як потужний збудник активності особистості, під впливом якого всі психічні процеси протікають особливо інтенсивно і напружено, а діяльність стає захоплюючою і продуктивною;

- і, нарешті, не індиферентне, а наповнене активними помислами, яскравими емоціями, вольовими прагненнями відношення до навколишнього світу, до його об'єктів, явищ, процесів.

У навчально-виховному процесі особливо фігурує пізнавальний інтерес.

Пізнавальний інтерес можна визначити в цілому як вибірну спрямованість особистості, яка звертається до галузі пізнання, до її предметної сторони і самого процесу оволодіння знаннями. У більш вузькому, стосовно до шкільного процесу навчання – це спрямованість особистості дитини, підлітка на оволодіння всією сукупністю знань, які викладаються в школі. Початок пізнавального інтересу є поява у школярів таких питань, як „Звідки”, „Чому?”, „Що таке?”. Вони фіксують такі стани як зацікавленість, допитливість, в яких виступає пізнавальне відношення до світу. Своєрідність пізнавального інтересу полягає у прагненні людини заглиблюватися в сутність пізнавального. З цієї точки зору пізнавальний інтерес складає можливий мотив навчання, який лежить в основі позитивного ставлення учнів до школи, до знань, який зв'язаний з радісним переживанням від розумової праці, з постійним бажанням заглибитись у вивчення одного або декількох навчальних предметів.

Пізнавальний інтерес може набувати характер схильності, якщо людина посилено і постійно займається тим чи іншим видом діяльності. Але він не завжди і не обов'язково розвивається у схильність. Цінність для його розвитку особистості в тім, що пізнавальна діяльність у даній предметній галузі під впливом інтересу до неї активізує психічні процеси особистості, приносить їй глибоке інтелектуальне задоволення, що сприяє емоційному підйому. Пізнавальний інтерес у школі виникає в учнів на основі змісту навчальних предметів, оволодіння яким складає основне призначення учнів. Звідси витікає, що в сферу пізнавального інтересу включаються не лише придбані учнем знання, але й процес оволодіння ними, процес навчання в цілому, що дозволяє одержувати необхідні способи пізнання і сприяє постійному поступальному руху школяра.

Мета статті – визначити ознаки професійної компетентності фахівців, які матимуть позитивний вплив на формування інтересу до занять фізичними вправами школярів у контексті інволюційного розвитку методології навчання.

Виклад основного матеріалу дослідження. Важливим фактором виховання в учнів позитивного ставлення до навчання, а отже, активізації їх навчальних інтересів виступає їх емоційна сфера. За справедливими твердженнями багатьох педагогів, знання стають дійовими при умові, якщо людина, здобуваючи їх, відчуває і переживає радість духовного збагачення. Досвід кращих вчителів, спеціальні дослідження свідчать, що шляхи виховання почуттів учнів – найрізноманітніші. У першу чергу слід відзначити, що велику роль у цьому відіграє особистість самого вчителя, його життєрадісний тонус, уміння бути в мажорі, як зауважував А.С. Макаренко, тактовність, добре знання навчального матеріалу, уміння довести його до свідомості учням, запалити їх на самостійні пошуки, на самостійне здобування знань [3]. Отже, педагогічна спрямованість особистості кожного вчителя багатоаспектна. Її складовими виступають такі ціннісні орієнтації:

1. **на себе** – самоутвердження (щоб бачили в мені кваліфікованого, вимогливого, справжнього вчителя);
2. **на засоби педагогічного впливу** (коли найважливіше для вчителя – програма, заходи, способи їх застосування);
3. **на школяра** (дитячий колектив в актуальних умовах – адаптація);
4. **на мету педагогічної діяльності** (на допомогу школяреві в розвитку – гуманістична стратегія).

Для педагога провідною є орієнтація на головну мету за гармонійної узгодженості всіх інших: гуманізації діяльності, гідного самоутвердження, доцільності засобів, врахування потреб вихованців. Лише за умови почуття відповідальності перед майбуттям, усвідомлення мети і великої любові до дітей починає формуватися професійна майстерність вчителя. Гуманістична спрямованість є виявом здатності бачити великі завдання у малих справах. Вона дає змогу оцінювати свою діяльність з точки зору не лише безпосередніх, а й опосередкованих результатів, тобто тих позитивних індивідуальних змін у життєдіяльності і структурі особистості своїх вихованців, частковим організатором яких він є сам як особа, відповідальна за якість організації виховного процесу. Підвалиною педагогічної майстерності є **професійна компетентність**. Знання вчителя звернені, з одного боку, до дисципліни, яку він викладає, а з другого – до учнів, психологію яких мусить добре знати. Готуючись до уроку, вчитель обмірковує його зміст, методику, враховує особливості сприймання учнів цього віку, класу, власні можливості. Отже, зміст професійної компетентності – це знання предмета, методики його викладання, педагогіки і психології. Важливою особливістю професійних педагогічних знань є їх комплексність, що потребує від учителя вміння синтезувати матеріал для успішного розв'язання педагогічних завдань, аналізу педагогічних ситуацій, що зумовлюють необхідність осмислення психологічної сутності явищ, вибору засобів взаємодії. Розв'язання кожного педагогічного завдання актуалізує всю систему педагогічних знань учителя, які виявляються як єдине ціле. В оволодінні майстерністю можна виокремити кілька рівнів.

Елементарний рівень. У вчителя наявні лише окремі якості професійної діяльності. Найчастіше – це володіння знаннями для виконання педагогічної дії, володіння предметом викладання. Проте через брак спрямованості на розвиток учня, техніки організації діалогу продуктивність його навчально-виховної діяльності є низькою.

Базовий рівень. Учитель володіє основами педагогічної майстерності: педагогічні дії гуманістично

зорієнтовані, стосунки з учнями і колегами розвиваються на позитивній основі, добре засвоєно предмет викладання, методично впевнено і самостійно організовано навчально-виховний процес на уроці. Цього рівня, як правило, досягають наприкінці навчання у вузі.

Досконалий рівень. Характеризується чіткою спрямованістю дій учителя, їх високою якістю, діалогічною взаємодією у спілкуванні. Вчитель самостійно планує і організовує свою діяльність на тривалий проміжок часу, маючи головним завданням розвиток особистості учня.

Творчий рівень. Характеризується ініціативністю і творчим підходом до організації професійної діяльності. Вчитель самостійно конструює оригінальні педагогічне доцільні прийоми взаємодії. Діяльність буде, спираючись на рефлексивний аналіз. Сформовано індивідуальний стиль професійної діяльності.

Загальнопринято, що в навчанні треба спиратися на наявні в учнів інтереси. Та значно важливіше формувати у них пізнавальні інтереси, а для цього потрібно всебічно вивчити їх. Пізнавальний та фізкультурний інтерес тісно зв'язані між собою. З одного боку фізкультурний інтерес є часткою більш широкого пізнавального інтересу, з другого – фізкультурний інтерес містить елементи пізнавального інтересу [4]. Для справжнього пізнавального інтересу та формування творчої активності учнів характерне розуміння значення та мети пізнавальної діяльності і позитивне ставлення до неї, а також наявність мотивів, що йдуть від самого процесу діяльності і спонукають займатись фізичною культурою.

Організація навчальної діяльності є вирішальною в формуванні творчої активності учнів та створення інтересу до неї. Ця діяльність повинна максимально сприяти успішному переходу учнів до груп зі стійкішим і глибшим інтересом до фізичної культури. Формуючи в учнів пізнавальний інтерес та творчу активність на уроках фізичної культури, вчитель повинен мати на увазі його складний зміст, чітко з'ясувати його особливості і, виходячи з цього, планувати свою роботу. Інтересом до фізичної культури можна назвати будь-яке позитивне ставлення до неї. Це ставлення треба знати для формування інтересу але його далеко не досить. Для справжнього пізнавального інтересу та формування творчої активності учнів характерне розуміння значення та мети пізнавальної діяльності і позитивне ставлення до неї, а також наявність мотивів, що йдуть від самого процесу діяльності і спонукають займатись нею.

Не залишають осторонь і проблема вибору форм і методів, які забезпечують процес формування інтересу школярів до занять фізичною культурою. Дискусії навколо проблеми форм організації навчального процесу в школі не затихають на сторінках педагогічної літератури і сьогодні. І це не випадково. Адже чіткого визначення у педагогічній науці понять „форма організації навчання” чи організаційні форми навчання”, як і поняття форми навчальної роботи” як педагогічних категорій поки що немає. І.Ф.Халамов правий, констатує, що „на жаль це поняття не має в дидактиці чіткого визначення” і, що більшість вчених просто обходять це питання і обмежуються буденними уявленнями про сутність даної категорії”. У свою чергу методам навчання, від яких залежить немалий успіх роботи учителя і школи, в цілому теж присвячений не один десяток фундаментальних досліджень як в теорії педагогіки, так і в приватних методиках викладання окремих навчальних предметів. І не дивлячись на це, проблема методів навчання, як в теорії навчання, так і в реальній педагогічній практиці залишається дуже актуальною і час від часу породжує гострі дискусії на сторінках педагогічної літератури. Вони пояснюються безперервними спробами теоретиків-дидактів перейти від емпіричних описів окремих груп методів до обґрунтування наукової системи методів навчання і пояснення їх сутності на основі розкриття природи методів навчання і розробки основ їх класифікації.

Історія розвитку і становлення методів навчання дуже своєрідна. Вчені-педагоги, спостерігаючи за процесом навчання у школі, звернули увагу на величезну різноманітність видів діяльності вчителів та учнів на уроці. Ці види діяльності вони і почали називати методами навчання. Наприклад, учитель пояснює новий матеріал – він використовує метод пояснення; учні самостійно вивчають матеріал – це метод самостійної роботи; учень виконує практичні завдання – метод практичної роботи і т.п. Такий підхід до виділення методів навчання послужив приводом різним авторам виділяти різну кількість методів навчання та давати їм вкрай різноманітні назви. Та не дивлячись на різноманітні визначення, які дають цьому поняттю окремі дидакти та методисти, загальним являється те, що більшість авторів схильні вважати метод навчання способом організації навчальної діяльності [5]. Не менш важливим у процесі навчання є вибір методів навчання. Обираючи той чи інший метод навчання, вчителю необхідно одночасно враховувати багато залежностей: методи, загальні умови, випадкові (невідомі) причини, величину і спрямованість яких не можна передбачити завчасно. При першому наближенні до проблеми вибору методів останніми доводиться зневажати, проте слід пам'ятати, що саме наявністю непередбачених причин зумовлюється надійність прогностичних висновків. Завдання оптимізації методів формулюється однозначно: у конкретних умовах з багатьох методів слід виділити ті, які забезпечують найвищу ефективність навчання за прийнятими критеріями. Майже всі методи навчання, що вказані в педагогічній літературі, використовуються в загальноосвітній школі. Окремі застосовуються з певними змінами та доповненнями.

ВИСНОВКИ. Таким чином, можемо констатувати, що у практиці навчально-виховного процесу з фізичного виховання в умовах загальноосвітніх закладів, формування інтересу учнів до фізичної культури великий вплив має професійна компетентність фахівця, яка інволюціонує разом з методологією навчання.

ЛІТЕРАТУРА

1. Безверхня Г.В. Інформаційні фактори, які впливають на формування мотивації школярів до занять фізичними вправами // Молода спортивна наука України: Зб. наук. статей з галузі фіз. культури і спорту. – Л., 2002. Вип. 6. Т. 1. – С. 154-157.
2. Bolotov In. And., Serikov V. V. Kompetentnisna model: from an idea to the educational program // Pedagogics. – 2003. – № 10. – С. 24–27
3. Зимова І. А. Ключові компетенції – нова парадигма результату освіти // Освіта України. – 2003. – № 5. – С.35–38.
4. Компетенція і компетентність: проблеми, пошуки, рішення // Наукові записки Національного педагогічного університету ім. М.П. Драгоманова. Серія „Педагогічні та історичні науки”. – 2006. – № 61. – С.173-184.
5. Khutorskoy a.V. Klyuchovye jurisdictions as component personality oriented парадигми formations of // Folk education. – 2003. – №2. – P. 58–64.

Лебединець Г.М.

Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова

НАУКОВО-ДОСЛІДНИЦЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ ВИКЛАДАЧІВ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ УКРАЇНИ У 60-90 рр. ХХ СТОЛІТТЯ

У статті розглянуто специфіку науково-дослідницької діяльності викладачів вищих навчальних закладів України у другій половині ХХ століття (1960-1990 рр.). Визначено функції науково-дослідної діяльності з позицій діяльнісного підходу.

Ключові слова: викладачі, науково-дослідницька, діяльність, вищі заклади, Україна, століття.

Лебединець А.М. Научно-исследовательская деятельность преподавателей высших учебных заведений Украины в 60-90 гг. ХХ века. В статье рассмотрена специфика научно-исследовательской деятельности преподавателей высших учебных заведений Украины во второй половине ХХ века (1960-1990 гг.). Определены функции научно-исследовательской деятельности с позиций деятельностного подхода. На всех этапах развития высшего педагогического образования научно-исследовательская деятельность преподавателей высших учебных заведений всегда была и остается приоритетным направлением деятельности, которая определяет их имидж и научный потенциал. Выполнение профессиональных функций предусматривает единство у педагога его интенсивной духовной жизни, креативного подхода к педагогической деятельности, их практического воплощения в научно-исследовательской работе во время профессиональной подготовки, направленной на превращение в будущем педагогической действительности.

Ключевые слова: преподаватели, научно-исследовательская, деятельность, высшие заведения, Украина, век

Lebedynets A. Research work of lecturers of higher institutions of Ukraine in 60-90 years of the XX century. Among principle problems in the practice of institute the main one is in organizing the research work of lecturers. Research work is a part of the educational process that covers different activities: focusing on a certain profession, the implementation of measures to admission to the institution, the training and education of students, the creation of material and technological basis, realization of diverse purposeful work with teacher staff. The article considers the specifics of the research activities of teachers of higher educational institutions of Ukraine in the second half of the twentieth century (1960-1990). The functions of research activity are defined with the help of activity approach. One of the crucial problems that the pedagogical education and science intend to solve in the 60-90 years of XX century is their development trends in higher educational institutions of Ukraine. Among the numerous problems of the studied period, the most important one is the development of the national education system; because of it the process of mastering the achievements of national and world science is conducted. The period of the second half of the twentieth century posed challenges for teachers of republics in the field of pedagogical science, which are in the solution of such important social and educational problems as determining the content and scope of education for students of the Soviet school, formation of a scientific outlook, combination of training and education in a single pedagogical process, determination of the educational value of particular subjects, social environment and the family in the education of children and youth, the improvement of extracurricular activities with students, work of pioneer and Komsomol organizations in school, training and retraining of teachers and others.

Key words: teachers, research, activity, higher establishments, Ukraine, century

Аналіз вивченості проблеми. Аналіз наукової літератури з теми дослідження свідчить, що проблеми